

Војни комплекс „Берановац”

АУТОДРОМ КАКАВ НИКО У СРБИЈИ НЕМА

Полигон „Берановац”, није само војни аутодром направљен по угледу на чувени немачки „Хокенхајм”, нити несуђено тркалиште за возила Формуле 1. То је место где се деценијама већ стварају врсни инструктори и возачи у Министарству одбране и Војсци Србије, од којих су многи овенчани златом и сребром на војним такмичењима у земљи и свету.

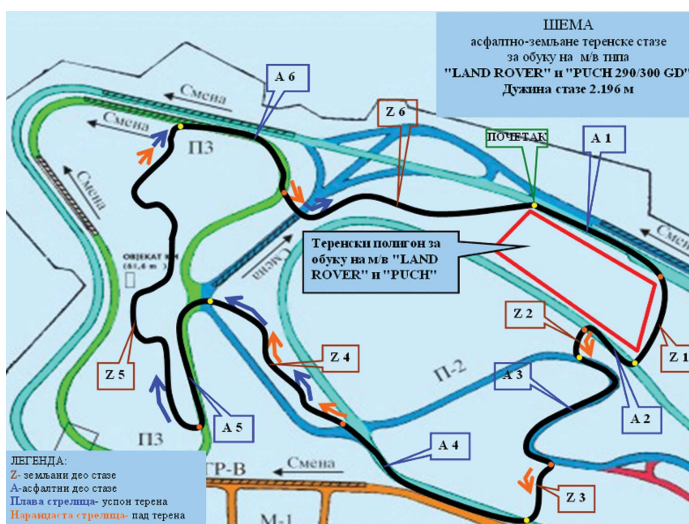
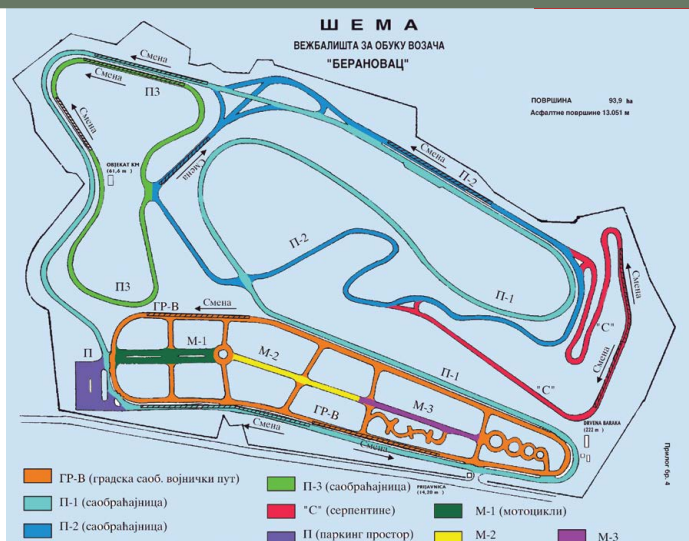
Пише Мира ШВЕДИЋ

У жељи да забележимо садашњи тренутак Војног комплекса „Берановац” запутили смо се 115 km јужно од Београда у Краљево, тачније Касарну „Рибница”. Она нам је послужила као база за обилазак тог полигона, јединственог места у земљи које служи за обуку првенствено војних, али и цивилних возача.

Чинило се да смо стигли у неповољно време, јер су на том простору вршене завршне припреме за одржавање једне од дисциплина Међународних војних игара – „Чувар реда”. Сачекала нас је уобичајена гужва која прати такве догађаје. Међутим, мајор Дејан Раковић, заменик команданта Батаљона за обуку саобраћајне службе, био је предусретљив домаћин и уместо команданта батаљо-

Супер ФАУ 1 на АДБ 1977 година

ЗАМАЛО ТРКАЛИШТЕ ЗА ФОРМУЛУ 1

Аутодром „Берановац” је замало постао тркалиште за Формулу 1. Када су 1977. године на њему организоване трке „Super FAU 1” (претече Формуле 1), већ 1980. покренута је идеја да се на ВК направи стаза за такмичење Формуле 1. Тадашња ЈНА урадила је чак и пројекат по коме је требало да се поједине стазе прошире, ураде боксови и изврше још неке мање промене на аутодрому, али кад је требало да се за то издвоје новчана средства у вредности око две милијарде динара, цивилне структуре нису имале новца за то, па је тај пројекат пропао.

на, потпуковника Зорана Вуковића, који је био ангажован око припрема, испричао нам је њихову полигонску причу. Он нас је и повео у обилазак тог војног аутодрома, три километра удаљеног од Касарне „Рибница”, који се налази у насељу „Берановац”, у јужном делу Краљева, на десној обали реке Ибар. Са падине брда на коме је војни аутодром смештен јасно се види град, а црвене тра-

ке којима су оивичене стазе за будуће такмичење вијоре се на ветру.

– Много је прегледније и лепше кад нема такмичења. Тада се јасно виде све наше стазе – каже мајор Раковић док нас колима возе у обилазак тог војног комплекса.

ПО УЗОРУ НА ЧУВЕНИ НЕМАЧКИ „ХОКЕНХАЈМ”

У полигонској хроници „Берановца” забележено је да је експропријација земљишта извршена од 1967. до 1969. године (реч је о површини од око 93 хектара), а потом је аутодром грађен sukcesивно. У периоду од 1969. до 1973. године направљена је прва комуникација која имитира магистрални пут – стаза П1, а од 1973. до 1979. израђене су и остале комуникације – пут број 2 (П2), који обилује кривинама, успонима, падовима, серпентинама и градским саобраћајницама у дужини од око пет километара.

Треба поменути да је ВК „Берановац” грађен по узору на чувени немачки аутодром „Хокенхајм”, који је и данас значајан у аутомобилском свету. На њему се испитују разни аутомобили и одржавају трке Формуле 1 и разне друге трке. Међутим, постоји битна разлика. „Хокенхајм” има комерцијалну намену, а „Берановац” је затвореног типа. ➤

Од 1973. до 1979. године полигон се налазио у саставу Аутомобилског наставног батаљона који је 1979. пресељен за Белу Цркву. У Краљево је те 1979. године пресељен Аутомобилски школски наставни центар из Подгорице, који од те године носи назив 125. саобраћајни и аутомобилски наставни центар и тај центар губи школску функцију. Полигон је од 1979. до 2007. носио назив Аутодром „Берановац” и био је у саставу наведеног центра. С трансформацијама у војсци 2007, када се 125. саобраћајни и аутомобилски наставни центар угасио, комплекс прелази у састав Центра за обуку логистике (који је у оквиру Команде за обуку), конкретно у Батаљон за обуку саобраћајне службе.

И поред свих тих промена, намена полигона остала је иста – обука и усавршавање превасходно војних возача.

ГРАД У МАЛОМ

– Обука управљања моторним возилом јесте потпуно оспособљавање кандидата за самостално, правилно и безбедно управљање моторним возилом уз доследну примену саобраћајних прописа, као и правилан избор режима управљања моторним возилом који одговара условима саобраћаја. У складу са тим, практична обука возача прво се реализује на полигонима, па тек када кандидати за возача стекну неопходна знања и вештине за безбедно управљање у јавном саобраћају, обука се наставља на јавним путевима – уводи нас у причу мајор Раковић.

Међутим, постоји разлика између обуке војних и цивилних возача, а погодности кандидатима из Војске управо пружа ВК „Берановац”, јер тако нешто нема ни једна ауто-школа. Наиме, како каже мајор Раковић, кандидати за било коју возачку категорију коју стичу у грађанству користе полигон на којем увежбавају само просте радње као што су полазак са места, заустављање, паркирање, ход уназад и слично. И ништа више. Пре него што се укључе у јавни саобраћај не увежбавају промену степена преноса, могућност обилажења, претицања, савлађивање кривина, успона, падова, раскрсница. На полигону „Берановац”, међутим, увежбавају се све те радње јер имају око 15 километара

Мајор
Дејан Раковић

Имамо око пет километара градских саобраћајница, буквално град у малом, који обилује раскрсницама, кружним током са две саобраћајне траке у једном смеру и две у другом. Имамо комплетну хоризонталну и вертикалну сигнализацију, чак и осветљење, што омогућава обуку возача и у ноћним условима.

КОМАНДАНТИ

Од оснивања полигона команданти 125. саобраћајног и аутомобилског наставног центра и Аутодрома „Берановац” били су: пуковници Звонко Ракић, Иван Боттери, мр Михаило Пуношевац, Ђурађ Милинковић, Драгољуб Петровић, Бранислав Здравих и мр Влатко Вуковић, а од 2007. команданти Центра за обуку логистике су: пуковници Радомир Ђукић и Милорад Димитријевић, потпуковник Јадранко Дивјак, пуковник Драган Љубић и тренутно потпуковник Саша Петковић.

комуникација. А аутодром је направљен тако да помогне возачима да што безбедније крену у јавни саобраћај.

– Имамо око пет километара градских саобраћајница, буквално град у малом, који обилује раскрсницама, кружним током са две саобраћајне траке у једном смеру и две у другом. Имамо комплетну хоризонталну и вертикалну сигнализацију, чак и осветљење, што омогућава обуку возача и у ноћним условима. Не само појединачно, на такву саобраћајницу пустимо групу кандидата на обуци да се припреме за вожњу у јавном саобраћају. На тај начин они науче како да савладају раскрсницу и кружни ток, како се престројава. Све то раде у безбедним, контролисаним условима. Тога нема у грађанству. Тамо су кандидати спорији и небезбеднији и много је више посла за инструктора – истиче мајор Раковић.

У обуци за стицања возачких категорија на располагању им је разноврсни возни парк. За Б категорију користе моторно возило типа „фијат пунто”, са дуплим командама. За Ц категорију моторно возило ФАП 2026, са дуплим ручним командама, и два новонабављена моторна возила типа МАН и ФАП 1318, такође са дуплим ручним кочницама на месту инструктора. Имају наравно и приколице за обуку за Е категорију, а врше обуку и за Д категорију. Додуше, немају у свом саставу аутобус, јер би то било прескупо, него за те намене користе аутобус из система одбране.

Данас је број кандидата на обуци мањи, али је корист од полигона и даље велика. Мајор Раковић присећа се својих потпоручничких дана, када је био задужен за обуку кадета и ученика средње војне школе и водио колону од 33 моторна возила. Тада се морало тачно планирати коју ће комуникацију која јединица користити. Била је огромна гужва на „Берановцу”.

ОБУКА МИРОВЊАКА

Поред поменуте групе кандидата који су потпуно без возачког искуства и који прве кораке у саобраћају стичу на ВК „Берановац”, где добијају возачку категорију или возачку дозволу, постоји и друга група кандидата коју чине професионални војници или старешине који долазе

НАМЕНА

На Војном комплексу „Берановац” реализује се обука војника на служењу војног рока и професионалних војника за допунски ВЕС или додатно оспособљавање за возаче, потом обука кадета ВА и ВМА, ученика Војне гимназије и средње војне школе, и професионалних припадника МО и ВС за стицање возачких дозвола и категорија. Ту се организују курсеви за додатно оспособљавање возача вучних возова инжињеријских машина и борбених возила, а обучавају се и кандидати за учешће у мировним операцијама. Такође, реализује се обука на новопримљеним теренским, теретним и путничким моторним возилима, као и на возилу „хамер”. Према посебној одлуци реализују се и разни курсеви за обуку цивила и одржавају ауто, мото и бициклическе трке (и тренинзи), као и друге активности у складу са склопљеним уговорима.

на надоградњу возачких вештина. Надоградња се огледа у обуци професионалних војника за војног возача. На пример, ко по доласку у војску има Ц категорију, не добија аутоматски војну Ц категорију, него пролази обуку за војног возача. Мора да стекне специфичне вештине које се захтевају у војсци, као што су кретање у колонским условима, кретање у случају артиљеријског напада и напада авијације и улазак у контаминирано земљиште. Некад се надоградња огледа у управљању војним моторним возилима специфичних карактеристика, као што су вучни воз инжињеријских машина или вучни возови борбених возила.

– „Берановац” садржи и теренски полигон и теренску стазу за обуку кандидата који одлазе у мултинационалне операције. Стаза је дуга 2,1 километар, претежно пролази кроз шуму и обилује разним природним препрекама – каналима, усецима, бочним нагибима... Полигон се састоји од 23 препреке које су направљене на основу искуства официра који су одлазили у мултинационалне операције. Када су се вратили у земљу, они су нам показали фотографије на којима се могло видети у каквим су условима радили и какве су све препреке морали да савлађују. На основу тих фотографија и њиховог искуства ми смо, заједно са припадницима Друге бригаде КоВ и инжињеријског батаљона, направили све те препреке. На њима обучавамо све наше старешине које одлазе у мировне операције да буду добри и способни возачи – истиче мајор Раковић.

НАДОГРАДЊЕ ВОЗАЧКИХ ВЕШТИНА

„Берановац” се такође користи за потребе система одбране кад се испитују нека нова возила, средства, јер ту може да се опитује безбедно и контролисано у свим путним и теренским условима, а да се не угрожава безбедност осталих учесника у саобраћају. На ВК „Берановац” се врши и обука војних возача на новопримљеним возилима у систему одбране.

Група кандидата на обуци

Савлађивање воденог газа дубине 1 м

Савлађивање препрека кроз шуму која обилује разним подлогама

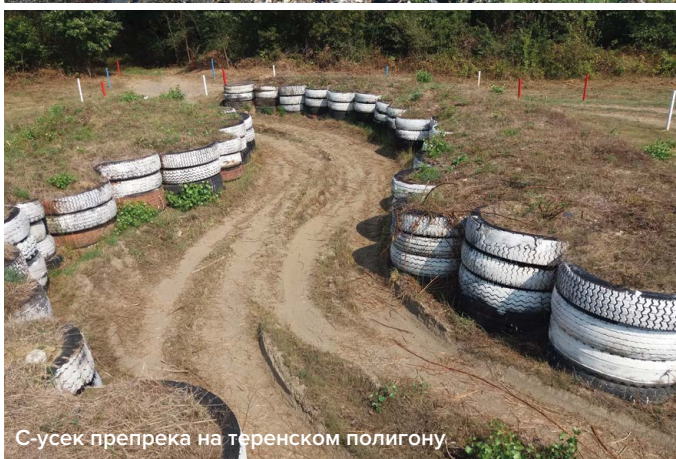
Курс обуке возње за хамера

Прелазак моста направљеног од балвана

Вожња по каменитом терену

С-усек препрека на теренском полигону

– У једном тренутку процењено је да у Војсци постоји проблем око управљања возилима у зимским условима, па је код нас на обуку послата група возача. Они су се обучавали да возе у контролисаним условима на Берановцу, где је било пуно снега и блата без страха да ће проклизати возило, ударити неког другог... Наравно, и овде постоји ризик, али је много мањи него у јавном саобраћају – каже мајор Раковић.

Поред војне, „Берановац” има и цивилну намену – издаје се за потребе грађанства. Команда Центра за обуку логистике потписује уговор са правним лицима, јер је надлежна за то. Тежиште је на ауто и мото-тркама, а организују се и бицикличке трке. Посебним уговором дефиниса-

на је и обука возача из НИС Србије, а потписали су уговор и са АМСС око реализације обуке у ВК „Берановац”.

– Када је реч о надоградњи возачких вештина, развили смо разне курсеве. На пример, управљање путничким возилом у различитим условима или управљање путничким возилом ЕКО кроз курс ЕКО безбедне вожње или обуку на новонабављеним моторним возилима, као што су „фијат 500Л”, ФАП 1118, „лендровер”, „грэнд чироки”, „хамери”. За „хамере” имамо посебан курс у трајању од пет дана – наводи наш саговорник.

ЗЛАТНИ ВОЗАЧИ И ИНСТРУКТОРИ

Полигон има импозантне димензије, протеже се на око 93 хектара, па је захтеван за одржавање. Према речима нашег саговорника, око 30 хектара је под шумом, 11,5 је под асфалтном површином, а осталих око 40 хектара се одржава тако што се коси најмање три пута годишње.

– Ми не смемо да дозволимо да на полигону порасте висока трава из више разлога. Први је заштита од пожара. Висока трава, ако је сува, представља лако запаљив материјал и ми не смемо да дозволимо да букне пожар јер би се ширио великом брзином. Други разлог је изглед полигона. Мора да буде репрезентативан, ми смо пре свега војска. У уређењу нам помаже и град Краљево, а посебно нам у сусрет излазе комунално предузеће Градска чистоћа и зеленило и Путеви краљевачки, и ми смо им заиста захвални. Сопственим капацитетима никада не бисмо успели да полигон тако лепо средимо, јер је реч о великој површини. Наравно, не добијамо помоћ од грађанства током целе године, већ нам помажу пред нека међународна такмичења. Ево ове године наша претпостављена команда успела је да нам обезбеди помоћ и од ЈКП „Чистоћа” из Крушевца. За то је заслужан начелник одсека за логистику потпуковник Горан Лукић – каже мајор Раковић и додаје да је иначе Команда Центра за обуку логистике увек имала разумевања и пружала помоћ батаљону и ВК „Берановац”, посебно команданат, сада потпуковник Саша Петковић, начелник одсека за обуку потпуковник Ивица Савић и доскорашњи начелник одсека за оперативне послове потпуковник Зоран Вуковић, који је онедавно постао командант батаљона.

На полигону се одржавају разна такмичења. Мајор Раковић наводи да је 2018. и 2019. организовано међународно такмичење војних возача, а ове године је на ВК „Берановац” формирана такмичарска стаза у оквиру Међуна-

ДИМЕНЗИЈЕ

Војни комплекс „Берановац” простире се на површини од 930.613 m², дужина оgrade је 4.500 метара. Има 118.083 m² асфалтних површина, 14.827 m асфалтних путева за саобраћај у два смера, 84 m за саобраћај у једном смеру (осмице) и 2.847,5 m² асфалтних површина за обуку у паркирању и полукружном окретању.

ДВА ТЕРЕНСКА ПОЛИГОНА

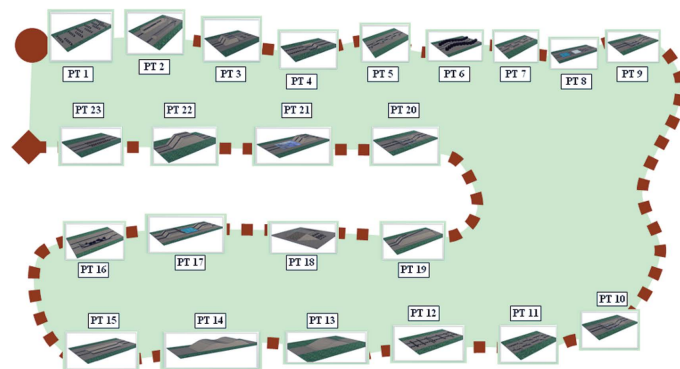
„Берановац” има два теренска полигона. Један је за приказ способности теренских моторних возила типа ФАП 2026 и ТАМ 150П11, а други за обуку кандидата који одлазе у мировне операције. Првопоменути има 11 препрека – за савлађивање балвана, канала, подужног нагиба до 40° и попречног нагиба до 30°, савлађивање воденог газа дубине 1 m и неуређеног прелаза преко пруге, а има и вештачке препреке – бетонске коцке висине 0,5 m. Други полигон састоји се од 23 препреке и садржи елементе за савлађивање балвана, бочног и уздужног нагиба, једностраног и двоструког уздужног нагиба, које зову једногрба и двогрба камила, савлађивање воденог газа различитих дубина, степенастог воденог газа, С-усека, изломљених канала, савлађивање моста направљеног од балвана и препрека кроз шуму које обилују разним подлогама...

родних војних игара – дисциплина „Чувар реда”. Батаљон је уступио „Берановац” и дао немали допринос у уређењу полигона.

И опет се и ова, као и много друге полигонске приче заокружује људима, јер иако војни комплекс има импозантан облик и капиталне објекте, они су ти који испишују његов живот. Мајор Раковић истиче да су возачи из Батаљона за обуку саобраћајне службе, односно припадници Центра за обуку логистике, били први у појединачном и екипном пласману на међународним такмичењима војних возача 2018. и 2019, а освајали су и прва места на такмичењу војних возача Војске Србије које се одржавају уназад шест година (осим 2020, због ковида).

– Два наша инструктора, подофицира, старији водник прве класе Горан Ђокић и водник Милош Четровић, прошле године на Међународним војним играма у Руској Федерацији, у оквиру дисциплине „Војни рели”, освојили су прво место у појединачној конкуренцији, а ове године је на истим играма водник Четровић освојио сребро, а у екипном пласману су освојили бронзу. То је још један од показатеља колико су наши инструктори одлични у свом послу – с поносом истиче наш саговорник.

Нас је кроз полигон провео један од тих златних возача – старији водник прве класе Горан Ђокић, командир одељења за одржавање, уједно и инструктор, а о „Берановцу” нам је причао компетентан саговорник – мајор Дејан Раковић. Он је у Батаљону саобраћајне службе дуго радио на обуци возача и, као и његове колеге, има лиценце за предавача теоријске наставе, испитивача и инструктора војне (које су добили од Агенције за безбедност саобраћаја). Такође, саветник је за транспорт опасне робе у друмском транспорту. Његов основни задатак је да контролише реализацију обуке, израђује разне програме обуке, а и сам је аутор многих програма обуке који су у новије време направљени у батаљону. |

Скица препрека на полигону за лака теренска возила

Део саобраћајнице

Једностранки и двоструки уздужни нагиб, које зову једногрба и двогрба камила

Серпентине